

VAS ÉS FÉMMUNKÁS

Előfizetési ára: **A Romániai Vas-, Fém- és Vegyipari Munkások Országos Szövetségének Hivatalos Közlönye** Szerkesztőség és kiadóhivatal: Cluj-Kolozsvár, Calea Victoriei 59. (volt Magyar-utca) — Telefon 484.
 Egész évre 60 Lei, félévre 30 Lei, negyedévre 15 L, egyes szám 5 L. Megjelenik minden hó 1-én

A felelőtlenség politikája

Gazdasági válságunk csúcspontjához érkezett. És csak egy lépés választ el attól, hogy bekövetkezzék az ország gazdasági csődje. A semmivel sem indokolt remények, melyek a kormány és hivatalos körök a mezőgazdasági termelés értékesítéséhez és ezáltal a gazdasági válság feszültségének enyhítéséhez fűztek, nem váltak be és ennek következménye, hogy nincs megállás a lejtőn. Tetézte a válságot még az is, hogy a legutóbbi napokban történt politikai események a külföldi értékeinkben nagy értékzuhanást idéztek elő és csaknem felborították az amúgy sem szilárd alapokon nyugvó stabilizációt. S kétségtelen, hogy ha külföldi bankárok immár nem volnának annyira érdekelve Romániában, már bekövetkezett volna a katasztrófa.

A kormány a legfelelőtlenebb gazdasági politikát folytatja. Ezt láttuk különösen a mezőgazdasági termékekre épített reményeinél, amelyek által felcsigázta ipari életünk küszöbön, álló fellendülésének hitét is, amely hiábavaló reményeknek lesújtó következményei a közeljövőben érezhetők lesznek. Országunk sajátos gazdasági összetételénél fogva, a mezőgazdaság kedvező vagy kedvezőtlen helyzete ugyanilyen helyzetet teremt iparunk számára is. A kormány pedig ezt használta fel inkább korteseszközzül, sem mint komoly tényezőként. Korteseszközként kell mondanunk, mert annyi közgazdasági tudást mégis csak fel kell tételeznünk a kormány urairól, hogy tudják, Románia mezőgazdasága ma már nem tölti be azt a fontos szerepet a nemzetközi gazdaságban, mint annakelőtte. S ehhez hozzájárul még az is, hogy a csikágói gabonátörsdén a kanadai, argentiniai, oroszországi buzában olyan versenytársra talált a romániai buza, hogy a termelt javak egyrészt csak ugy lehetett értékesíteni, hogy minimális áron kellett oda adni. Ennek az a következménye, hogy a földmivelő lakosság alig kapja meg a befektetését, úgy, hogy ez a helyzet az iparunkra nézve is lesújtólag hat.

Hozzájárul ehhez, hogy az ország bevételeinek egy tekintélyes része le van kötve a külföldi kölcsön fejében. Mint ismeretes, a gyufagyárak egy svéd gyufatröszt birtokába kerültek; az egyéb monopoljövédelmek a Casa Autonomia birtokát képezik; emellett a vasut súlyos deficitel dolgozik; az állami bányák a rossz gazdaságkodás miatt szintén; a külföldi kölcsön legnagyobb része sem került az országba, hanem régi adósságok fejében lett visszatartva, s tetézi mindezeket a bajokat még az is, hogy külkereskedelmi mérlegünk is milliós deficitet tüntet fel, ezenkívül, hogy a kormány milliárd értékű iparcikkeket a külföldi gyárakból szerez be.

Ami tehát az ország lakossága számára marad, ez a súlyos kamatterhek viselése mindenféle adók alakjában; a munkanélküliség nagy, ami végzetessé válik még az országra nézve; a tömegek fogyasztóképtelensége és teherbíró képességének olyan csökkenése, amit azok a brutális módszerek sem tudnak ellensúlyozni, amelyeket a kormány igénybe vesz az adóbehajtásoknál. S amikor az ország pénzügyi helyzete ezt a vigasztalan képet mutatja, a kormány a mezőgazdasági lakosságnak az iparral szemben amúgy is aránytalanul kevés adóját még csökkenteni kívánja, hogy ezzel kárpótolja a termény olcsó eladási értéke által szenvedett károsodását. Ez a nagylelkűség megint újabb terhek kirovását az iparra fogja eredményezni, mert különben nem lehet az állami költségve-

tés egyensúlyát biztosítani, ami a stabilizáció felborulását jelentené.

Idejuttatta a népet az a kormány, amely minden jót ígért, amit mi ugyan el nem hitünk, de azt mégis csak reméltük, hogy a gazdasági konszolidációt legalább kezdetéhez fogja segíteni. A kormány gazdasági politikája feletti ítéletnek lehet tekinteni, hogy kormányparti képviselők részéről indult meg az a kezdeményezés, hogy a jelen helyzeten sürgősen változtatni kell. Ezek a képviselők nem altruista szempontból indították meg ezt a mozgalmat, hanem azért, mert benne ülve az ipari vállalatok igazgatóságaiban s mint részvényesek, legközvetlenebbül szemlélhetik azt, hogy a jelenlegi kormány gazdasági politikája nemhogy felépítette volna a liberálisok által hátrahagyott romokat, sőt, inkább ezeket a gazdasági romokat is megsemmisítette. Afféle tabula rasat csinált, anélkül, hogy gondoskodott volna egy új gazdasági politika megalapozásáról.

Ma már az a helyzet, hogy a gazdasági körök részéről igen komoly akció indult meg aziránt, hogy a kormány eddigi katasztrófa politikáját jó utra tereljék, hogy a kormány gaz-

dasági impotenciáját valami uton-módon gyógytassák. Általános az a vélemény, hogy a termelés minden érdekképviseleti tényezőjének bevonásával egy Gazdasági Tanács alakuljon, mely a munkások és munkáltatók, továbbá a kereskedelem és mezőgazdaság, valamint finansz-tóke és az illetékes gazdasági kamarák és minisztériumok képviselőiből állana. Ennek lenne feladata és hivatása, hogy olyan gazdasági politikát javasoljon, mely a mai katasztrófából kivezesse az ország gazdaságát. Ez az intézmény afféle gazdasági parlament lenne, törvényhozási jog nélkül. Az elgondolás helyes, csak attól kell tartanunk, hogy a politikai-, párt- és osztályérdekek akcióképtelenné fogják tenni működését. Véleményünk szerint a munkásság érdeke, hogy ilyen intézményben képviselve legyen már csak azért is, mert az előjelekből ítélve a terv az, hogy a munkásság bérére, az eddigi szociálpolitikai vívmányok megvonásával „konszolidáltassék” a gazdaság. Már csak azért is fontos a részvételünk, hogy megtudjuk, mit terveznek a kapitalisták a munkásság ellen s hogy tervüket megismerve, visszaverni lehessen.

Szervezetlen munkások eszközévé váltak a tőkének a szatmári „Unio” vagonygyárban

Minden alkalommal a szervezetlen kuli igen nagy hajlandóságot mutat a szervezett munkások háta támadására, különösen bérharcok esetén. Így volt ez a Szatmári „Unio” vagonygyári sztrájk alkalmával és így van ez azokban az esetekben, amikor a kapitalistának hozandó „jó” szolgálat árán, akar egy kuli bevágódni. Eszközévé válik a kapitalistának és ezzel saját magát is elárulja, valamint a munkástársait.

Sztrájkok alkalmával valósággal hajhásszák a sztrájktröket a kapitalisták. A telefonbeszélések és táviratok egymást érik az állami közvetítő hivatalokban; kell a munkás! Még az sem nagy baj, ha nem tud dolgozni, a fő, hogy a létszám emelkedjen. Ilyen sikertelen kísérletezések után a szatmári vagonygyár igazgatósága a hat hétig tartott sztrájk idején más eszközökkel próbálkozott a sztrájkot megtörni.

Feljelentést tett a rendőrségen sztrájkoló szaktársaink ellen. *A feljelentés szerint a sztrájkoló életveszélyes fenyegetésekkel és erőszakkal kényszerítették a szervezetlen munkásokat a munka abbahagyására.*

Mondanunk sem kell, hogy ennek a minden komoly alapot nélkülöző feljelentésnek célja az volt, pressziót gyakorolni és megakadályozni a munkásság vezetőit a sztrájk továbbfolytatására.

Az igazgatóság eme sötét szándékának beugrott egynéhány százalomra méltó lumpenproletár. *A rendőrségen terhelő vallomást tett néhány elvtársunk ellen, akikről azt állították a kapitalizmus eme mindenre kapható cselédei, hogy fenyegetésekkel megakadályozták őket munkájukban és kényszerítették, hogy csatlakozzanak a sztrájkolókhöz.*

A rendőrségi eljárás után az ügy aktái a szatmári törvényszékhez kerültek, amelynek Niculescu tanácsa ma tárgyalta ezt az ügyet, az Unióbeli sztrájk szomorú epilógusát.

A vádlottak padján Viznyovszky János szakszervezeti titkár, Stephanovszky József, Pfeiffer J., Horváth István, Csepreghy Lajos, Balogh Sándor, Stavrak Kálmán, Szklana János és Száras István elvtársaink ültek.

A vádlottak valamennyien tagadják a ter-
hükre rótt cselekményt és kijelentették, hogy

csupán a munkásszolidaritásra figyelmeztették szervezetlen társaikat, de egyikét sem fenyegették és nem kényszerítették a munka abbahagyására, amit bizonyít az is, hogy a munkások, akik ebben a perben tanuként szerepeltek, valamennyien tovább dolgoztak, a sztrájk egész tartama alatt.

Szép kis tanuk

A tanuk valamennyien prototípusai voltak a szervezetlen, csöcselék-proletárnak. Szőke József, a vád egyik koronatanuja, akadozva dadogta el, hogy megfenyegették, ha dolgozni merészel. Arra a kérdésre, hogy mivel fenyegették, nem tud válaszolni, csak annyira emlékszik, hogy utána kiabáltak annyit, hogy sztrájktrö. Szőke Jenő hasonló értelmű vallomást tesz. Kacsó György asztalos, aki a rendőrségen terhelő vallomást tett, nem emlékszik semmire. Visky Mihály szervezett munkásnak Viznyovszky annyit mondott, hogyha nem hagyja abba a munkát, hát kizárják a szervezetből. A tanu elmondja, hogy csak azért nem hagyta abba a munkát, mert idegen állampolgár és ha sztrájkol, úgy kiutasították volna az ország területéről. Szováthi Endre azt állítja, hogy a vádlottak követ dobtak utána.

Igen jellemző volt Bezdek József asztalos vallomása. Állítása szerint Stefanovszky kiment hozzá a gyárba és rákiáltott:

— Ha nem teszed le a szerszámot, hát leütlek.

Jellemző, hogy a tanu hatalmas fizikumu, életerős fiatalember, míg a „harcias” vádlott gyenge, vézna, robotba-törött testű munkás.

Barnovits Sándor azt állítja, hogy életveszélyesen megfenyegették, ha dolgozni merészel. Ezt hallotta a háziasszonya: Pop Istvánné is. A bíróság kihallgatja a háziasszonyt, aki azonban csak annyit hallott, hogy valaki felkereste Margineant és megsimogatta az arcát és azt mondta:

— Szép ember vagy te is, hogy nem sztrájkolsz.

Egy Deák nevezetű iszákos tanu terhelő vallomása után a bíróság az Unio-vagonygyár megbizottját, Domboianu Izidort hallgatja ki, aki elmondja, hogy a munkásság imponál

fegyelmezettséggel harcolta végig a sztrájkot, amelynek befejezése után az igazgatóság garantálta, hogy a sztrájkvezéreknek a sztrájkból kifolyólag semmi megtorlásban nem lesz részük.

Mit mond az ügyész

A tanúhallgatások után dr. Nagy János ügyész megtartja a vádbeszédet és példás büntetést kér a vádlottakra, akik szerinte kommunisták és megakadályozták a munkát egy olyan gyárban, amely az állam részére dolgozik.

Az ügyész szavaira Zách Felicián védő válaszol, aki megmagyarázza az ügyésznek, hogy a szociáldemokrata munkásságot nem lehet azonosítani a kommunistákkal.

A védő kifejti, hogy a tanuvallomásokból világosan meg lehetett állapítani, hogy bűncselekmény nem történt, mert a szociáldemokrata munkásság csupán a szolidaritásra hívta fel a dolgozók figyelmét. Ez pedig nem bűncselekmény.

— Az egész pör — mondotta az ügyvéd — a tőke és a munka közötti konfliktus, amelyben a szervezeten munkások eszközeivé szegődtek a tőkének.

Zách Felician védőbeszéde után dr. Lányi Ernő elvtárs tartotta meg védőbeszédét. Dr. Lányi kifejtette, hogy a sztrájkot minden sztrájkoló munkásnak a szájából kivesz egy falat kenyeret és így érthető, ha a szervezett munkásság igyekezett megakadályozni, hogy a szervezetenek veszélyeztessék bérharcuk sikerét.

Erőszakkal senkit sem akadályoztak meg, csupán becsületsértésről lehet szó, ebben pedig a járásbírószék illetékes. Mindkét védő a vádlottak felmentését kéri.

A bíróság egyórai tanácskozás után kihirdette az ítéletet, amely szerint a vádlottakat bűnösöknek találta, csupán két vádlottat mentett fel, a többiek 20 naptól másfél hónapig terjedő elzárásra és ötszáz lei pénzbüntetésre ítélt.

Viznyovszkynak és Stavracnak büntetésé végrehajtását a bíróság felfüggesztette, míg Szárázot és Szklenát felmentette.

Az ügyész természetesen megnyugodott az ítéletben. A védők és az elítéltek felebbezést jelentettek be. A szervezeten munkások elérték céljukat. Elítéltették azokat az öntudatos proletárokat, akiknek bátor és tiszta harca az ő számukra is nagyobb darab kenyeret eredményezett.

Borzalmas állapotok a kolozsvári „Junász” vasöntőde és gépgyárban

Aki a „Junász”-gépgyárban uralkodó köz-állapotokat akarja a szeme elé idézni, az gondoljon egy rettenetes pokolra, ahol minden emberi képzeletet felülmúló kizsákmányolás folyik. A modern technikai eszközök módszereit pótolják a hajcsárok durva kifakadásai. Ezeknek a kezébe van letéve háromszáz rabszolgának szomorú sorsa.

Azt a munkát, amelyet minden számítás és előkészület hiányában, kapkodva, hajrámodon végeznek el a munkássággal — munkásnyelven rablómunkának neveznek. Rablómunka folyik itt is hosszú idők óta s misem igazolja ezt legjobban, mint azok a sűrűn előforduló balesetek, amelyek sokszor proletáréletbe kerülnek.

Munkás! Ha betetted a lábad e poklok kapujának küszöbén, úgy a te sorsod már meg van írva, mert ezzel közelebb hoziad magadhoz azt a helyet (a sirt!), amelyben előbb, mint azt a természet törvényei parancsolnák, az örök álmod fogod aludni.

A munkaerőnek még annyi értéke, becsülete sincs, mint az utolsó baromnak. A munkások iránt való lelkiismeret legcsekélyebb formája is kihalt, elmosódtak mindazon határkövek, amelyek törvényességet és rendet jelképeztek. A munkásság egészségét és biztonságát célzó intézkedések fogalomná váltak. A munkagépek védőburkolatai, valamilyen ipari cikk formájában megváltozva, ki tudja, melyik földmivelőnek a

trágyadombját disziti. Az ivóvíz egy luxus-körülmény, mert hacsak valamelyik munkás hazulról nem akar magával ivóvizet vinni, úgy — vízvezeték hiányában — kénytelen a gyár udvarán levő fedetlen hordóból zöldes vizet inni. Megvonták még azt is a munkásoktól, amivel a természet egyébként nem volt szűkmarku: a levegőt... igen, a levegőt is! A háboru alatt az átmenetileg összetakolt, rosszlevegőjű, disznóolnak is alkalmatlan fabarak, „pompás” lakatosműhelynek szolgál. Ez a műhely a tuberkolózisnak és a reumának valóságos melegágya. Az öntődei munkások helyzete sem különb. Az öntőde eredetileg 30 öntő részére lett felépítve. Minden kibővítés nélkül most mintegy 150-en dolgoznak benne. A világitást az öntés alkalmával az izzó vas fénye szolgáltatja. Az öntőkemencétől a formáig vezető út oly szűk, hogy nem egyszer történt meg, hogy izzó, folyékony vassal leöntötték egymást a munkások. A cső-öntődeben hatalmas füstfelhők torlódnak össze. Öt lépésnyi távolságban már nem látják egymást a munkások.

Mindazon törvényeket, törvényes rendelkezéseket, amelyeket, úgy a munkásság, mint az általános közérdek szempontjából kötelessége volna a gyárnak betartani, egyszerűen a papirkosárba kerülnek. Megszűnt minden törvényes állapot, itt csak a profit törvényei az irányadók, az nem játszik szerepet, ha a profit nő-

veléséhez nemcsak izzadság, hanem sok munkásvér is tapad. A kolozsvári helyi hatóságok sorra indították meg a vizsgálatot és jegyzőkönyvekbe foglalták az általuk meglehetősen szűk keretbe szorított megállapításaikat.

Vizsgálatot indított a városi egészségügyi hivatal, az iparfelügyelőség, a betegsegélyző igazgatósága és végül a munkügyi inspektorátus. E botrányos állapotok megszüntetésére a fenti hatósági szervek 3 hónapi haladékot adtak a gyárnak, hogy ezen idő keretén belül alkalmazkodjon a törvények előírásához, ellenes esetben olyan megszigorító eszközöket helyeztek kilátásba, ami a gyár becsukását vonná maga után. Így néz ki a „Junász”-féle gépgyár.

Ebben az esetben is leszögezzük a magunk véleményét. A munkásság és csakis egyedül a munkásság változtathat e feltornyosult bajokon. Tömörüljenek a szakszervezetekbe és az így nyert erővel megtalálják a módokat és eszközöket, melyeknek igénybevételével türethetőbb életfeltételeket fognak a maguk részére biztosítani.

Nem szabad elfelejteni azt, hogy ha 6—8 munkásnak aránylag megfelelő keresete van is, ott van még közel 300 éhes proletár, kiknek sem keresetük, sem ruhájuk nincsen.

A Cibula és Szilágyi főhajcsárok alkonya is bekövetkezik majd. A földön minden-minden változik, sokkal gyorsabban, mint ahogy az elképzelhető.

A resicai helyzet

Az elmúlt hetekben különböző polgári lapok híreket közöltek a resicai sztrájkokról, konfliktusokról, stb. Egyik hír a másikat kergette, mintha a Bersava-völgye, ahol Resica fekszik, egy forradalmi kátlan lett volna.

Hogy mennyiben feleltek meg ezek a hírek a tényeknek, az alábbiakban akarjuk megvilágítani:

A resicai vas- és acélművek 1856. év óta, amikor részvénytársasággá alakultak át, az államtól előjogokat élveztek állami munkák megrendelésénél. Ez a körülmény olyan helyzetet teremtett, hogy a resicai művek a háboru előtt nem igen szenvedtek munkahiányban.

A háboru befejezése után, az új hatalmasok a politikai hatalom birtokában azon törekedtek, hogy az ország iparát kezükbe kaparintsák az ipar „nacionalizálása” által.

Ezen az uton liberális kezekbe kerültek a resicai vas- és acélművek is, amelyek azonban nem az ország gazdasági szempontjából lettek „nacionalizálva”, hanem a liberális politikusok és a fináncióke érdekében.

A liberálisok által bevezetett gazdasági politika nem azt célozta, hogy az ipart az ország gazdasági életének fellendítése szolgálatába

Tudnivalók a gazdaságtanról

III.

A családi gazdaság

A termelésnek a módszere a családi gazdasági körben már a munkamegosztás kezdetleges elvét foglalja magába. A család tagjai csupán a háziszükséglet részére termelnek, de már munkabeosztással. Az egyik rész a földmiveléssel foglalkozik, egy másik rész az állattenyésztéssel, vagy halászáttal, mások viszont a mindezekhez szükséges eszközök előállításával. Mindenik természetesen azzal foglalkozik, amihez a legtöbb képzettsége van. Utóbbi a háziipar kezdetleges alakjának tekinthető. A háziipar készítményei azonban már nem maradhatnak elszigetelten csak családi használatra, mert a képzettség egyrészt, másrészt az ösztönös újítás szükségessé teszi a készített eszközök kicserélését. Ez eleinte ugyan nagyon korlátolt, mert a családok egymással nem cserélik ki eszközeiket, hanem mindig csak idegenekkel, mivel az egy közösségben élő családok ugyanazokat az eszközöket készítették.

A családi gazdasági kör azután kibővül rokonsági körre. Ugyanis összeállnak vérbeli rokonságú több családok és közösen termelnek. Ezekben az alakulatokban bizonyos rendszer bevezetése szükséges nemcsak a termelésre vonatkozólag, hanem a közöttük támadó nézeteltérések elintézésére is. S mivel e primitív népeknél a nőközösség a szokásos, ezért mindig a nő képezi a családi és rokonsági körben a vezető szerepet. Kialakul az anyajog és a csa-

lád, vagy rokonsági kör legidősebb nőtagjéé az intézkedési jog minden ügyben.

Ebből egy bizonyos rendszer alakul ki, melyet rokonsági alkotmánynak is nevezhetnénk, mert minden családi vagy rokonsági körre ugyanazon módszerek érvényesülnek. Ezekből a közösségekből alakulnak ki a törzsközösségek, később

a falu és városi közösségek,

amelyekben már megtaláljuk a magántulajdon rendszerét is abban a formában, hogy a faluközösség megművelhető területe egyenlő részekre lesz osztva és minden hozzátartozó ugyanolyan nagyságú területben részesül. A faluközösségnek szüksége lévén vezetőre, főnököt választott. Mivel ez, kizárólag a közösség ügyeivel foglalkozik, ezért a faluközösség gondoskodik arról, hogy földjeit megművelje és a szükséges eszközöket rendelkezésére bocsássa. A főnök más törzsek vagy faluközösségek ellen harcokat folytat s ha azok területét elfoglalja, azok nagyrészt ajándékba kapja saját faluközösségétől s hogy utóbbiak felszabaduljanak a főnök földjeinek művelésétől és a szükséges eszközökkel való ellátásától, a legyőzött faluközösségek népet bocsátják rendelkezésére. Így alakul ki a rabszolga rendszer. Ez a magántulajdon közös elosztási formájában változásokkal idéz elő, ami a feudalizmus kifejlődéséhez vezet.

A főnök, hogy jobb harcikedvet támaszson alattvalóiban — mert már ilyenekről lehet beszélni — egyiket-másikat megajándékozta egy-egy nagyobb földbirtokkal, ami a

földbirtokos osztály szaporodásához vezet. Ezekben föltámad a kapzsiság és már önálló harcokat is folytatnak, más törzsek, faluközösségek, vagy ugyancsak földbirtokosok ellen s a győztes tulajdonába kerül az egész közösség. Mivel ez a leigázott népből csupán annyit tart meg, amennyire szüksége van saját céljára, a többiek áruba bocsátja egyéb neki szükséges eszközökért és kialakul egyrészt a rabszolgakereskedelem, másrészt az árucseré, illetőleg árukereskedelem, de még mindig a legszűkebb körben.

A szükségletek azonban állandóan növekednek. S mert a mezőgazdasági termelvényekre mindig nagyobb szükség van, ezért a cseredru céljára inkább a háziipar készítményeit használják. Ez arra vezet, hogy ezek előállítását fokozottabb mértékben elősegítik azáltal, hogy egy-egy értékesebb cikk készítése módjára a földesur betanítottja rabszolgáit, amiből kialakul a szakmai kiképzés rendszere. A termelési ágak már szétváltnak. Különállókká lesznek. A csereforgalom megélnéül és az eszközök bizonyos értékelése áll be, úgy, hogy a csere csak bizonyos tárgyak ellenében történik. A kezdetlegesebb korban a csereeszköz kagyló, későbbi időben a házi állatok. A csere lehetősége egy-egy helyre a népek nagyobb és nagyobb tömegeit vonzza, akik letelepednek és így alakulnak ki a városok, viszont, mert ezek a csereforgalmat már nemcsak a falu vagy városközösségben, hanem származási helyükre is közvetítik, kialakul a kereskedelem.

(Folytatjuk.)

Eltárs!

A munkástársadalomban naponként ezerszer halljuk és olvassuk: Elvtárs! Sokaknál megszokott megszólítás, sokaknál tüntetés, hogy ime, ő is elvtárs. Azt hiszik sokan, hogyha elvtársnak nevezik magukat, akkor már valóban azok. És nincsenek tisztában azzal, hogy az elvtárs szó nagy megtiszteltetés, amely csak azokat illeti, akik a szocialista tudás, erkölcs és kötelesség talapzatán állnak. Az elvtárs szó tulajdonképpen nem profán megszólítás, de kifejezője a munkásosztály tagjai között való eszme- és elvközösségnek, egybekapcsolása azoknak, akik a közös elv alapján közös érdekeiket kollektív erővel és szolidaritással viszik előre.

És bizony, a szervezett munkástól az elvtársig hosszú, nagyon hosszú út vezet. A szervezethez még nem teljes jogcím az elvtárs jelzőre. De sokszor még a szocialista tanításokban való jártasság sem. Az igazi elvtársnak nemcsak elismernie kell a szocializmus elvét, hanem elég az, ha tisztában van a szocialista problémákkal de aszerint kell élnie, viselkednie, működni, ahogyan azt a szocialista világnézet diktálja. Ebből önként folyik, hogy legkevésbé sem elvtárs még az, aki a szervezeti járulékot pontosan fizeti, a pártlapot előfizeti. Az elvtárs elvtársi tulajdonságok nélkül fából vaskarika.

Aki elvtársnak tartja magát és gondolkodásában, szokásaiban, életmódjában és kedvteléseiben a polgári társadalom sekélyes ideológiája után indul és az életet a hazug és képmutató polgári erkölcsök szerint rendezzi be, sohasem lehet komoly, megbízható és öntudatos harcosa a munkásosztály érvényesülésének. *Az elvtárs akkor kezdődik, amikor a polgári ideológia helyét a szocialista ideológia foglalja el.* Az elvtárs koponyájában egy tökéletesebb, tisztultabb, magasabbrendű világ képe kell hogy kirajzolódjék. A szocializmus újat, merészet, nagyot akar; a korhadt gerendázatot új ácsolással akarja fölcserélni; a türelemhegyeket szétbomlasztani; az ősi bálványokat összerokkaszni; az Ember elé emelt kínai falakat ledönteni. Mármost, aki ennek az elvnek a szolgálatában áll, annál nemzedékről-nemzedékre szálló hagyományokat, előítéleteket, a kicsinyes gondolkodást föl kell váltania az új fölfogásnak, új érzésnek, új meggyőződésnek. Az elvtársnak új emberré kell átalakulnia. *Le kell vetnie magáról a polgári nagyképséget, képmutatást, hazugságot és erkölcsöt.* Legyen telítve a szocialista erkölcs és kultúra magasztosságával, amelyek ragyogó világánál a megdohosodott világnézetek és tömjénfüsttől konzervált pislogó érzelemparazsak elhalványulnak. *Az elvtárs legyen őszinte, egyszerű, természetes és férfias.* Legyen hite az eszmében, reménye az elvben, bizalma a jövőben. Az elvtárs nem majmolhatja a polgári társadalomban divatos, üres, léha, könnyelmű szórakozásokat. Nem kérődzhet azokon a közhelyeken, amelyeket a polgári tudomány dob a közvéleménybe, hogy a világ dolgairól hamis képet adjon. *De nem lehet figura a mai társadalom álkulturális intézményeinek sakktabláján sem.* Az elvtársnak tudatában kell lennie, hogy az igazi kultúra alapvető principiuma a munka megbecsülése és hogy a mai kultúra, irodalom és művészet világában hamis értékek forognak.

Az elvtársnak az élet minden megnyilatkozásában a szocialista példaadást kell mutatnia. Hány „elvtárs“ van, aki családi otthonában az előszobában vagy a konyhában hagyja az elveit és mitsem törődik a felesége és gyermekei szocialista nevelésével. Aki a szocialistamegyőződéssel szöges ellentétben kardot, puskát és csákót ad ajándékba gyermekének a munka és béke szimbóluma helyett. Ugyanigy van a vallás kérdésével is. A szocialisták az igaz meggyőződésből származó, becsületos vallásosság előtt meghajolnak, de fölemelik szavukat a felekezeti gyűlölet és viszály, valamint azok ellen, akik felekezeti jelszavakkal akarják eltompítani a munkásság mindhangosabbá váló tiltakozását a társadalom kiáltó bajai iránt. Éppen furcsa, amikor némely „elvtárs“ még a mozgalom keretén belül is felekezeti célzásokat tesz. Az elvtársnak különösen elvtárssal szemben mindenkor tisztelettel kell viseltetnie. *A gunyos hang, a szemtelen fölhumor, a megbántás és sértegetés külvárosi korcsokból sűrűző kispolgárok tulajdonsága és semmiesetre sem elv-*

állítsák, hanem a politikusok menedékhelyének tekintették. Ilyenképpen a resicai művek nem a vasutak helyrehozása szolgálatába lettek helyezve, hanem a liberális politikusoknak igazgatói állásokat milliókra rugó tantiémekkel és fizetésekkel biztosítottak. Természetes, ezeket a milliókat valahonnan elő kellett teremteni, amit csak az államnak szállított munkáknál lehetett legkönnyebben elérni.

A liberális kormány magas vámtételekkel, azonkívül a resicai műveknél tett megrendeléseknél olyan árat fizetett, amelyek túlhaladták a külföldi árat és ilyenformán magas profitokat biztosított a resicai műveknek. Ez a helyzet azonban a liberálisok távozásával megváltozott. Az új kormány úgy látszik nem hajlandó azokat a magas árat fizetni, mint eddig és a megrendeléseknél a külföldön fizetett árat veszi alapul. Ez arra kényszeríti az U. D. R. igazgatóságát, hogy új árpolitikát vezessen be, amit a racionalizálás útján akar elérni. Hanem a racionalizálást nem azon kezdi, hogy a sok igazgatót és a millios tantiémeket leszállítsa, hanem a kényelmesebb utat választotta, a bérek „racionalizálását“, szóval a bérek, illetve az akkordárak leszállításán.

Az igazgatóság ezen diktatórikus eljárása a gépgyári munkásokat érintette a legérzékenyebben, akik ezen eljárások ellen tiltakoztak. A bizalmiférfiak útján próbálták az igazgatóságnál tárgyalások útján a sérelmeket orvosolni. Az igazgatóság huzta-halasztotta a tárgyalások megkezdését. A munkások látván az igazgatóság eljárását, munkabeszüntetéssel feleltek, aminek meg volt a hatása. A tárgyalások megkezdődtek a bizalmiakkal a munkaügyi felügyelő jelenlétében. A tárgyalások folyamán abban állapodtak meg, hogy minden új akkordár megállapításánál, ha a munka folyamata alatt meg lesz állapítva, hogy a munkás nem tudja az előbbi bérét megkeresni, úgy a bizalmiférfi bevonásával felülvizsgálják és új akkordárt állapítanak meg.

Az új munkamódszerek bevezetését azzal indokolta az igazgatóság, hogy új gépek és előkészületek bevezetésével a munkát megkönnyítik és a munkásnak módot adnak, hogy többet kereshessen, ha „szorgalmas“(1). Azonban eddig az új gépekből és előkészületekből semmit sem láttak a munkások, kivéve az ellenőröket, akik a „Stoppórával“ a kezükben a munkások minden mozdulatát figyelik és feljegyzik. Ez a helyzet arra kényszeríti a munkásokat, hogy erejük a legvégsőig való megfeszítésével dolgozzanak, ha valamit akarnak keresni. Ezen új helyzet arra készítette a munkások szervezetét, hogy memorandumok útján a kormány figyelmét felhívják és annak közbenlépését kérik. Annál is inkább, mert az állam rendelkezésekkel látja el az üzemeket, ennek folytán joga is van, de kötelessége is, hogy érdeklődjék, hogyan lesznek a munkabérek fizetve. Két vizsgálóbizottság járt eddig Resicán, amelyek a helyzetet tanulmányozták és megállapították, hogy a munkások panaszaik és követeléseik jogosak, ígéretet tettek, hogy a kormány jelentést fognak tenni a helyzetről. Már több múlt el egy hónapnál azóta, a munkások még nem látnak semmi változást, hogy a kormány valamilyen lépéseket tett volna a helyzetük javítása érdekében. Egyet azonban megállapítottunk, hogy a kormány újabb és újabb rendelkezéseket eszközöl külföldi gyáraknál, ugyanakkor a resicai munkások rövidített munkaidőt dolgoznak és újabb elbocsátások előtt állanak.

Ez jelenleg a resicai munkások helyzete, ami nem vigasztaló, de nem is veszti el szervezeti erejében vetett bizalmát és minden törvényes eszköz igénybevételével igyekezni fog helyzetén javítani.

Kizárás. Az aninoszai csoport vezetősége szeptember 23-án és október 14-én foglalkozott a Fari Palkó Márton ügyével; nevezett a szakszervezet szabályai ellen súlyosan vétett. Megállapítást nyert, hogy munkástársait kereseti lehetőségükben megkárosította, rágalmozta, denúciálta és hazug rágalommal illette, miért is a csoport vezetősége az alapszabályok 10. §-ának a) és b) bekezdései értelmében a fenti névre hallgatót kizárta a tagok sorából. Egyben társadalmi bojkottot mond ki ellene. A csoport felszólít minden szervezett és józan gondolkodó munkást, hogy nevezettel, minden összekötöttét szakítsa meg és mint olyannal az őt megillető elbánásban részesítsék. *Az aninoszai vasas csoport vezetősége.*

társi tulajdonság. Az az elvtárs, aki mindent alacsony egyéni szempontból néz, elveszti belső mértékét a dolgok iránt. Mindenkor az úgy az, amit nézni kell és nem aszerint kell elbírálni a dolgokat és ítéleteket mondani, hogy az ügghöz fűződő személyek szimpatikusok-e vagy sem a számukra.

Az elvtárs legyen igazi elvtárs. *Szavaiból és cselekedeteiből egyaránt komolyság, meggyőződés, jóra kész akarat, józan ítélőképesség, szeretet és igazságosság sugározzék.* Emelkedjék föl arra a színvonalra, amit a létért való küzdelem, a kölcsönös támogatás, a szocializmus érvényesítése megkövetel. Az individuális társadalom lényegéből fakadó tulajdonságokat irtsa ki magából és a szocialista tulajdonságok fölvértézettségével tegye önmagához méltóvá és magasztossá az elvtárs jelzőt. Ha sok ilyen elvtárs lesz, könnyebben, hamarabb értünk a célhoz: a szocializmus tüzeiben megtisztult új ember új világához.

A kapitalista kizsákmányolás újabb találmánya

Amíg az ország dolgozója a lelkiismeretlen gazdasági politika hatása alatt kinlódnak, a kapitalisták újabb kizsákmányolási lehetőségek forrásai után kutatnak, — és mindig eredményesen. A már teljesen kizsárolt romániai éhezõ proletártól még mindig van mit elspekulálni...? Ugy találják, még van... Még mindig lehet... És kiméretlenül, elvakultan veszik el tőle a ve-rejtekének utolsó garasát is.

A kapzsiság elnyomja a lelkiismeretet, megöli az előrelátást, de föllátja az elnyomott, kizsákmányolt, éhezõ proletárt és az új föltaláló, — aki a kizsákmányolás újabb módját keresi — nem tudja, hogy a vészharang ütőjét kovácsolja, mely az ő számára szólal meg, saját hullája fölött.

Újabbán arról van szó, hogy az állam által foglalkoztatott részvénytársasági üzemek, melyek pár év alatt óriási vagyont harácsoltak össze, az eddigi milliók megszerzési tempóját „racionalizálják“ és pedig oly módon, melyhez hasonlót a balkáni ipar dzsungelében sem igen lehet hallani.

Álljon az alábbi adat a tények megvilágítására:

Teljesen pontos és biztos értesülésünk szerint a szatmári Unió Vagongyár Részvénytársaság 150.000.000 lejes évi megrendelést kapott szerződésileg az államtól a CFR részére.

Ezen összegnek évi 12% kamata 18.000.000 lej, tehát havi kamat 1.500.000 lej. Ez az egyszerű kamatképlet képezi több mellékkörülménnyel az újabb fázisú kizsákmányolás alapját.

Hogy könnyen érthető legyen a fölvetett kérdés, meg kell jegyeznünk, hogy a nevezett vállalat egy évre szóló állami megrendelést 3—4 hónap leforgása alatt, napi 10—16 óras munkaidő mellett végezteti el (és pedig a legagyafurtabb fogásokkal kijátssza a 8 óras munkaidő betartását, amelyre lentebb fogunk rámutatni).

Azon osztályokban, hol a munkások kitarának a tulorák külön díjazása mellett, a vállalat fizet is (ilyen kevés van ugyan), tehát fölvetődik a kérdés, hogy mi érdeke a vállalatnak, hogy mégis tulorázás mellett rohamosan, örült tempóban végeztesse el a megrendelt évi munkát...

Egyszerű rájönni... Ha a vállalat egész évre úgy akarja beosztani a munkát, hogy egész éven át annyi embert alkalmazzon, hogy a 150.000.000 lejes megrendelést megszakítás nélkül, napi 8 órával végezze, úgy a vállalat egész éven át más hasznot nem élvezhet a befektetett (anyag és munka) tőke után, mint az amugy is dus profitot.

De úgy látszik, ez nem elég... Rosz a gazdasági viszony, többet kell keresni... És kerestünk is... Nem fektetik be egész éven át az üzembe a tőkét, elég egy negyedrésze is. Hisz van éhes munkás elég, annyit kapnak, amennyi kell. Elvégeztetik napi 10—16 óras munkaidő mellett, minél rövidebb idő alatt a munkát és havonként, míg az üzem szünetel 1.500.000 lej kamatkülönbözet megmarad. De még többféle előny is származik ebből a kapitalistáknak. A három hónapig foglalkoztatott munkás 8—9 havi éhezés után örül, ha bár-hogy is munkába jut és nem követelhet, mert van elég éhes...

A nyolcórás munkaidő kinullázására ügyes,

